

Tizenegyedik Nemzetközi Nyelvészeti Olimpia

Manchester (Nagy-Britannia), 2013. július 22.–26.

Az egyéni verseny feladatainak megfejtése

1. Feladat. Szabályok:

1. Ha a szó (= tő + rag) szótagjainak száma páros, minden szótag rövid. Ha a szó szótagjainak száma páratlan, a tő utolsó páros szótagja meghosszabbodik.

2 = 2 + 0: bu₁na²-∅	3 = 2 + 1: ba₁ma:² -gu₃
4 = 2 + 2: bu₁na²-gi₃mbal⁴	3 = 3 + 0: gu₁da:²ga₃-∅
4 = 3 + 1: gu₁da²ga₃-bi⁴	5 = 3 + 2: ju₁du:²lu₃ -mu⁴jay₅
4 = 4 + 0: mu₁yu²ba₃ra⁴-∅	5 = 4 + 1: ga₁ja²gi₃mba:⁴ -gu₅

2. Ha a **-ni** vagy **-mu** rag közvetlenül hosszú magánhangzót követ, elveszíti a saját magánhangzóját.

(a) **mugaɽumu, waŋa:lgu.**(b) **bama:n** — emberé (*birtokos eset*), **bupa:bi** — más nő, **maɽurmuɽay** — békával, **muja:mni** — anyáé (*birtokos eset*).(c) idegené (*birtokos eset*) — **muyubara:n**, halászhálóért — **mugaɽugu**, apa — **bimbi**, békától — **maɽurmu**, férfi nélkül — **wagu:ɽagimbal**, galambé (*birtokos eset*) — **ju-duluni**, teknős — **baɽi:gal**, bumeráng nélkül — **waŋalгимbal**.

2. Feladat. Az összetett főnév szerkezete a következő:

$$\boxed{\begin{array}{l} \text{jelző} \\ (-l \text{ kiesik}) \end{array}} + \left\{ \begin{array}{l} -d- \text{ (magánhangzó előtt)} \\ -n- \text{ (mássalhangzó előtt)} \end{array} \right\} + \boxed{\text{jelzett szó}}.$$

<i>ilennime</i>	szarvascsorda („szarvasház”)	<i>møŋer</i>	mennydörgés
<i>joqonnime</i>	faház („jakut ház”)	<i>ciremennime</i>	fészek
<i>saanchoje</i>	fakés	<i>joqonchoje</i>	jakut kés
<i>johudawur</i>	orrtok	<i>saadoŋoj</i>	faláda
(a) <i>ilenlegul</i>	szarvastaplálék	<i>uoduo</i>	unoka
<i>cireme</i>	madár	<i>oŋoj</i>	táska
<i>johul</i>	orr	<i>aariinjohul</i>	puska csöve
<i>aariinmøŋer</i>	lövés („puskadörgés”)	<i>uodawur</i>	bölcső
<i>joqodile</i>	ló („jakut szarvas”)	<i>joqol</i>	jakut
- (b) *aarii* — puska, *aariidoŋoj* — puskatok, *ciremedawur* — fészek (= *ciremennime*), *ile* — szarvas, *johudewce* — orr hegye, *legul* — étel, *saal* — fa, *saannime* — faház (= *joqonnime*), *uo* — gyerek.
- (c) vasmadár — *cuoncirome*, horkolás — *johunmøŋer*, kés pengéjének a hegye — *chojedewce*, élelemzsák — *legudoŋoj*.

3. Feladat. Szabályok:

1. x [ʔ].
2. A főnevet és a mögötte álló jelzőt egyetlen szóként ejtik ki, de a szócsoport első szava végén kiesik [i] magánhangzó után, a második szó elején pedig kiesik [ʔ].

xisitai xagai [ʔisitaʔ_ʔagai] → [ʔisitaagai]

3. 1 szótag = CVV, CV vagy VV (C = mássalhangzó, V = magánhangzó). A szótagolás a szó végétől kezdődik.

xiaapisi → [ʔiaapisi] → [ʔiaapi.si] → [ʔiaa.pi.si] → [ʔii.aa.pi.si]
hixi xitaxi [hiʔi_ʔitaiʔi] → [hiʔitaiʔi] → ... → [hi.ʔii.tai.ʔi]

4. A szótagok súlyrangsora: TVV > DVV > VV > TV > DV (T = zöngétlen mássalhangzó ([h, k, p, s, t, ʔ]), D = zöngés mássalhangzó ([b, g])). A szó utolsó három szótagja közül a legjobbrábbról álló legnehezebb típusú kap főhangsúlyt.

giopai sabi [giopaʔ_ʔsabi] → [gio...pa.sa.bi] ^{TV=TV>DV} → [gio.pa.¹sa.bi]

5. Mellékhangsúly akkor van a szócsoportban, ha az utolsó három szótagjába semmi sem kerül az első szavából. A helyét ugyanazok a szabályok határozzák meg, mint a főhangsúlyé, de az utolsó három szótagot figyelmen kívül hagyjuk.

giopai sabi [giopaʔ_ʔsabi] → $\overbrace{[gio...pa]}^1 \overbrace{[sa.bi]}^2$ → [gio.pa.¹sa.bi]
giopai xaibogi [giopaʔ_ʔaibogi] → $\overbrace{[gio.pa]}^1 \overbrace{[ai.bo.gi]}^2$ → [₂gio.pa.¹ai.bo.gi]

Válaszok:

<i>xaabi</i>	ʔa. ¹ ai.bi	vékony
<i>xaapisi</i>	¹ ʔaa.pi.si	kar
<i>xitixisi</i>	ʔi. ¹ tii.ʔi.si	hal
<i>bigi</i>	bi. ¹ gi	föld
<i>kagahoaogii</i>	ka.ga.ho.ao. ¹ gii	papaja
<i>kaibai</i>	¹ kai.bai	majom
<i>kapiigaiitoii</i>	ka.pii.ga.ii.to. ¹ ii	ceruza
<i>poogaihiaioio</i>	poo.gai. ¹ hia.to.io	régi banán
<i>xabagi kapioxio</i>	₂ ʔa.ba.gi.ka.pio. ¹ ʔio	más tukán
<i>xabagi xogiai</i>	ʔa.ba. ¹ gio.gi.ai	nagy tukán

4. Feladat. A szórend $\boxed{\text{alany}} \boxed{\text{ige}} \boxed{\text{tárgy}}$. Ha az alany sem nem birtok, sem nem tulajdonnév, az **a** névelő előzi meg.

Főnév: $\boxed{\text{gyök}} + [-\text{hi t. sz.}] + \left[\begin{array}{l} \text{birtokos:} \\ -\text{ku} \text{ esz. 1. sz.} \\ -\text{no} \text{ esz. 3. sz.} \\ -\text{ndo} \text{ tsz. 3. sz.} \end{array} \right]$.

Tulajdonnév: **a** + $\boxed{\text{a gyök első szótagja}} + \mathbf{a} + \boxed{\text{gyök}}$.

Birtoklás:

$\boxed{\text{birtok}} -\text{no} \boxed{\text{birtokos (e. sz.)}}, \boxed{\text{birtok}} -\text{ndo} \boxed{\text{birtokos (t. sz.)}}$.

Ige: $\left\{ \begin{array}{l} \mathbf{d-} \text{ élő és t. sz.} \\ \mathbf{n-} \text{ élettelen vagy e. sz.} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \mathbf{o-} \text{ jelen idő} \\ \mathbf{a-} \text{ jövő idő} \end{array} \right\} + \boxed{\text{gyök}}$.

Jövő idő: ha a gyök első hangja **f-**, azt **m-** helyettesíti, egyébként **-um-** beékelődik az első mássalhangzó után.

A **we** előjáró a mozgás irányát jelzi.

1. *andoandoke nogholi lagahiku.*
- (a) A Majom a hangyáimat veszi.
2. *a dhinihi dasumuli we murindo robhinehi.*
A démonok a nők tanulójához vissza fognak térni.
3. A Hangya a tanuló kövére fog mászni.
a-la-a-laga na-moni we kontu-no muri.
4. A hangyák a Démonhoz mennek.
a laga-hi do-kala we a-dhi-a-dhini.
- (b) 5. A nőim majmai a banánjaimat fogják vágni.
ndoke-hi-ndo robhine-hi-ku da-dumodo kalei-hi-ku.
6. A majom hegyei messze vannak.
molo-hi-no ndoke no-kodoho.

5. Feladat. Az A területet az fedezék gondolata aktiválja. A B területet a kézi tevékenységek gondolata aktiválja. A C területet az evés gondolata aktiválja. A D területet a hosszú szavak aktiválják. A kutatók azt állítják, hogy az első három tényezőnek nagy ökológiai érvényessége (azaz a kísérlet eredményei megfelelnek annak, amit a mindennapi emberi viselkedésről tudunk) és túlélési értéke van, a D terület pedig a nyomtatott szó alacsony szintű vizuális ábrázolásáért felel.

Szó	Fordítás	A terület (fedezék)	B terület (kézi tevékenységek)	C terület (evés)	D terület (hosszú szavak)
<i>refrigerator</i>	‘hűtőszekrény’	alacsony	alacsony	magas	magas
<i>cow</i>	‘tehén’	alacsony	alacsony	magas	alacsony
<i>bed</i>	‘ágy’	magas	alacsony	alacsony	alacsony
<i>butterfly</i>	‘pillangó’	alacsony	alacsony	alacsony	magas
<i>spoon</i>	‘kanál’	alacsony	magas	magas	alacsony
<i>cat</i>	‘macska’	alacsony	alacsony	alacsony	alacsony